

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony
decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis.
ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue]
docto eos digne legenti. predicanti. aut ...**

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

D[omi]nica tertia post trinitat[is]. II Sermo. LXXXIX

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

quere q̄ multi de eo male loquerent. Respon-
dit. Nolumus indignari si de te quis
male loquatur. satis est si hoc habueris
ne q̄s nobis male facere possit. Ecce pru-
dens responsio ad iniurias. quā christ⁹ le-
gitur inimicis suis dedisse paciēter p̄ mo-
dū iuste reprehensionis. Tertio x̄ps habu-
it benignitatē p̄ modū pie miseratōnis ve-
re magna benignitas recipere peccatores
ad se. et cum eis ita familiariter cōversari.
Considerem⁹ tria ⁊ inueniemus maximā
benignitatē in x̄po. Et p̄mo conditiones
susipientis. q̄ iustissimus et null⁹ egens
Item conditōnes receptorū. quia vilissimi
peccatores indigni etiā pane quo vescerē-
tur. Tertio conditōnes et modos recepti-
onis. quia celeriter iugiter. et clemēter. Et
in his om̄ib⁹ notat benignitas pie misera-
tionis. De qua Romanoz. ij. dicit. Ignoras
quonia benignitas dei ad penitentiam te
adducit. Non dicit. maiestas. sapientia. ve-
ritas. et equitas. sed benignitas. Et ratio.
quia sapientia considerat culpam Job. xi.
Ipe nouit hominū vanitates. Maiestas
concitāt ad iram Deutro. xxxij. Uidit do-
minus et ad iracundiā concitatus est. Et
ait. Abscondā faciē meā ab eis. Item veri-
tas profert sententiā Prover. viij. Verita-
tem meditabit guttur meū. Itē eq̄tas in-
fert vindictā Isa. j. Deu cōsolabor de ho-
stibus meis. Nō est ergo peccatori recur-
sus ad sapientiā. maiestatem. veritatem. equi-
tatem. sed ad benignitatē que pie expectat
hominē peccatōrē ad penitentiā Eccl. viij.
Peccator centies facit malū. ⁊ p̄ paciētiā
expectat. Olim dicit peccator. Expectans
expectaui dominū. et intendit mihi. Sed
modo dñs expectat peccatōrē. Ecce quan-
ta paciētia. prudētia. et benignitas in x̄po
pie miseratōis. erga peccatores. Et t̄m de
secundo.

Dixi tertio q̄ in istis peccato-
ribus fuit deuora
affectio p̄ modū salutarē cōuersionis. in
eo q̄ appropinquabāt ad x̄pm. Est autem
sciendū q̄ aīa peccatoris elongat a deo p̄
pctm. Dicit. ij. Quid inuenerūt in me pa-
tres vestri iniquitatis. q̄a elongauerunt se
a me. et ambulauerūt post vanitatē. ⁊ vani
facti sunt. Et q̄d de talib⁹ dicit in Psalmo.
Lōge a peccatorib⁹ salus. Et iterū. Ecce
q̄ elongant se a te p̄ibūt. Cū ergo aīa di-

misso dyabolo cui seruauit de filiis pecco-
rū in regione lōginqua Luce. xx. redierit
statim appropinquat ad x̄pm. ca tū inēte
vt audiat illū. id est. vt ei obediat in om̄ib⁹
Unde Ecclesiastes. iij. Custodi pedē tuū
ingrediēs domū dei. et appropinqua vt au-
dias. Ista appropinquatio nō est pedibus
corporis sed affectib⁹ mentis. vt ait Aug⁹.
Epistola. xxxij. Appropinquamus em̄ do-
nō ambulādo sed amādo. iter ad deū non
pedib⁹ sed morib⁹. Ideo ip̄e clamat Ecce
stasti. xxxij. Transite ad me om̄es q̄ cōcu-
piscitis me. Sed certe nō potest quis ap-
propinquare x̄po nisi prius recedat a car-
ne mū do et dyabolo. Isaie. xxxij. Quem
docebit scientiā. ⁊c. Ablactatos a lacte sc̄z
carnalis voluptatis. Non sufficit enim ap-
propinquare deo qualitercūq̄. sed eo fine
vt audiat eū peccator. Debet em̄ peccator
libētissime audire om̄ia p̄cepta salutis. om̄ia
cōsilia. om̄ia etiā dura in penitentiā sibi
inūcta p̄ cōfessorē. Hoc d̄. hic. Erant ap-
propinquātes vt audiret Luce. xij. Om̄ia
plus suspensus erat audiens illū. Et tem-
plo ergo istoz et nos audiamus christum.
Et primo bona nobis inspirantē. Psalms.
sta. Audiat quid loquat in me domin⁹ de⁹.
Secūdo in alijs pdicantē. Luce. x. Qui
vos audit me audit. In pauperib⁹ clamā-
tem. Matthei. xxv. Esuriui et nō dedi illis
mibi māducare. Taliter appropinquans
merebitur multa bona. Et primo gr̄e re-
cuperationē. Jacobi. iij. Appropinquare
deo et appropinquabit vobis. Secūdo
interne leticie delectatōz. Ps. Imnis om̄i-
nib⁹ sanctis eius. filijs isrl̄ plo appropin-
quāt sibi. Tertio mentis illuminationem.
Luce. xviij. de ceco q̄ cum appropinquauit
ad x̄pm. illuminauit eū. Quā in ps. Accedite
ad eū et illuminamini. sc̄z p̄ grām h̄ et in fu-
tura luce p̄ gloriāz. Quā nobis concedere
dignē. Amen.

¶ Dñica tertia post trinitatē. II
Sermo. LXXXIX

¶ **Stolidus est ange-**
lis dei sup vno peccatore penitē-
tiā agente. Luc. xv. Lic homo
p̄ beneficio sue creatōis multū debet et di-
ligere deū. eo q̄ om̄ia p̄pter cum fecit. vt d̄.
Ben. j. Tamen p̄ beneficio recreatōis. sue
plus debet eū diligere. eo q̄ ipsum. nō ita

¶ **D**onica tertia post trinitatis

recreavit ut alia omnia sed multo benignius
Nam fecit eum talem post recreatōis et redē/
pōne q̄ si laberet in peccatū posset sanari p̄
penitētie sacramētū. **Uñ Sap. i. 62. Sa-**
nabiles fecit nādoēs orbis terraz. l. hoies
habitates in orbe terraz vel q̄ nascūtur d̄
terra. et h̄ est spēale bñficiū solis hoibz col-
lari. Angeli em̄ insanabiliter peccauerūt.
Nam s̄m Damascenū li. ij. c. ij. Quod an/
gelis casus. hoibz est mors. Et p̄ p̄sequēs
sicut homo post mortē est insanabilis per
naturā. ita angeli post casum. Sed homi/
ni est h̄ collari q̄ licet multoties infirmet
p̄ peccatū tamen sanabilis est citra mortem.
Et h̄ p̄ p̄nie sacramētū. Ideo Psalmista in/
uitans animā dicit. Benedic aīa mea do/
mino. Et sequitur. Qui sanat omēs infir/
mitates tuas. Quasi d̄i q̄ non fecit taliter
omni nationi aliaz creaturaz. Et q̄b̄ p̄z q̄
libēt homo debet agere p̄nias tanq̄z sue
infirmatatis sanariā et curatiā medicinā
et maxime etiā habet loci oportunitatem.
Juxta illud Job. xxiij. Dedit ei dominus
locum p̄nie. Habet etiā dei benignitatem
sibi multū p̄piciam. Juxta illud Romano.
ij. Benignitas dei ad veniā adducit te.
Sup̄ omnia autē maxime debet homo mo/
ueri in p̄senti ad p̄niam agendā p̄pter im/
mensitatem piculi. Nam d̄i Luce. xij. Nisi
p̄niam egeritis. sc̄z in p̄senti. omnes simul
peribitis. et p̄pter utilitatem cōmodi q̄d est
p̄niam regni celoz. Juxta illud Math. iij.
Penitentiā agere appropinquabit vob̄ reg/
num celoz. **Uñ Aug. de mirabilibz sacre**
scripture. Qui p̄ p̄nias peccā diligit angeli
et felicitatē s̄ozs in eternū erit. ecce regnū
celoz. Insup̄ d̄z h̄o moueri ad p̄nias in p̄
senti agendā p̄ spēale solatiōez angelozū
celestiū. Nā sic angelis infernalibz ē mag
nū gaudiū de hoibz agētibz p̄nias i inferno
ita eōuerso maximū est angelis dei super
vno peccōe p̄nias agere in p̄nitiā vita. vt testā
tur s̄ba n̄ri s̄emat. In q̄b̄ s̄bis homis
p̄nia multū redit cōmēdabil̄ et tribz. que
hoiez debet mouere ad eā faciendā. Si em̄
p̄siderem⁹ p̄nie incitāmēta et p̄nie emolumē
ta. certe sufficiēt moueri poterim⁹ vt cam
q̄to citius facim⁹ et pagamus.

¶ Dixi primo q̄ si p̄sideramus
p̄nie incitāmēta sufficiēt moueri poterim⁹
vt eā q̄no cit⁹ pagam⁹. Sūt autē quatuor

p̄nie incitāmēta. Primo sc̄z amor xp̄i quez
offendim⁹. Dolor p̄ grā quā amisim⁹. Hor/
roz pene quā incurrim⁹. Et timor mortis
ad quā decurrim⁹. Inter hec quatuor p̄mu⁹
incitāmētū ad penitēdiū ē amor xp̄i quez of/
fendim⁹. Si em̄ xp̄i bñficia cogit⁹ et n̄raz
ingrātinūdinē p̄derem⁹ nō est dubiū qui
si vsum rōnis hēm⁹ occasionē p̄nie sentit⁹
Scribit em̄ naturales sic refert Robert⁹
bolgoth sup̄ li. Sap. c. xj. q̄ arpia auis est
habēs faciē q̄i hois. et est auis m̄l̄tū crude/
lis et feroc. infantū q̄ aliquñ s̄a me stimulara
hoiez inuadit et occidit. Sitiēs ad aquam
volat vt bibat. vbi faciē suā intues. et silez
occidisse recoles tāto dolore cōpatif q̄ ex/
inde quēz morit. Sic nos recoletes in p̄/
dicatōe q̄i in speculo vel in aqua pura con/
spiciētes q̄z xp̄m q̄ntū i nob̄ est crucifixim⁹
et occidim⁹ p̄ peccatū. Juxta illud Debreo. vi.
Rursum crucifigētes filiū dei i vob̄is met/
ipsis. dēm⁹ cōpati et p̄nias agere. Sed in
citāmētū p̄nie est dolor p̄ grā quā amisim⁹
Efficiamur em̄ p̄ culpā de filiis dei filij d̄la/
boli. et de familiaribz et amicis xp̄i hostes p̄/
ditores et emuli. et de regni celest̄ hereditibz
sum⁹ exules et p̄cepti. Dicit in li. de naturis
rez q̄ est quedā auis q̄ vocat auis paradī
si. q̄ p̄pter insignē pulcritudinē sic vocatur.
Sūt em̄ pulcre et amabiles adeo q̄ null⁹
color ei deesse credat. vox est ita dulcis et
pia q̄ possit in hoie deuotōez et gaudiū ex/
citare. Hec auis si capta fuerit et illaquea/
ta irremediabiliter plāgit. nec vnq̄z plāge
re desinit donec reddita fuerit libertati.
¶ Moraliter. Auis ista significat aīaz h̄ia/
nā. q̄ q̄n est in grā tūc est pulcherrima. q̄a in
ea relucet ymago sancte trinitatē naturalī
ter sibi imp̄ssa. naturaliter decorata fructi/
bus et grā. et nihil sibi desit q̄n sit dei filia.
et patrie celestis incolā grātoza. Sed ista
auis illaqueat laqueo peccōez. q̄d h̄ restat si
bi nisi dolere et flere vsq̄ ad grāz r̄ducas.
et de bufone dyaboli sit iterū auis paradī.
Sic ingemebat David post peccatū. de q̄ in
ps. Et gemim⁹ me⁹ a te nō est absconditus
Sic **Magdalena** et alij m̄l̄tī donec i grāz
sunt restituti. Tertiu⁹ incitāmētū p̄nie est
horroz pene quā incurrim⁹. Istū horrozē
impreserat sibi Job q̄n dicit. Dimitte me
dñe vt plangā paululū dolorē meū etc. Et
sequit. S̄z sempitern⁹ horroz inhabitat. Et
ap̄lus ad Debreo. x. Dorredū est incidere

In man^o dei vine^o. Et de horreduz. Na vt
 dicit Greg^o. ix. li. Doral. Horredo modo
 fit inq^o mors sine morte. finis sine fine. de
 fec^o sine defectu. qz et mors semp viuit z fi
 nis sp incipit. z d^oficere defect^o nescit. mors
 perimit z nō extinguit. dolor cruciat sed pa
 uore nō fugat. flāma cōburit sz tenebras nō
 excutit. Dec Bre. Taliter fuerit incitati il
 li ad pñiaz qb dicit **Iobes** hap. Progeni
 es vi peraz qd demonstrabit vob fugere a
 rētura ira. Facite q fructū dignum pñie.
Matth. iij. Ubi dicit **Lira** qz tales fuerūt
 incitati ad agēdū pñiaz metu pene eterne
 eis cōminate. Quartū incitāmētū pñie est
 timor mortis ad quā trāscurrim^o. Dec em̄ ē
 nō fm Bre. xij. Doral. quare diē mortis
 nōe nob incertū esse voluit. vt dū sp ignora
 rur sp pñia esse credat. Et tō vt sp parati
 inueniamur vult q dū vt ante mortē aga
 mus pñiaz. Na in fine vite pñia sera raro
 vera. vt dicit **Aug^o**. ser. xxx. Et ponit d pe.
 dist. iij. Age. Un si vis agere pñiaz in mor
 te qñ pctā te dimiserūt z qñ peccare nō po
 tes. nō tu dimisisti pctā. sz pctā te. et q pñia
 periculosa z dubia. **Cur^o** rō est. qz tunc hō
 bz infinita impedimēta. Primo em̄ si sen
 rit se granari ad mortē z ponit executores
 testamētū sui. cū illis hz maximā occupati
 onē. Na iste querit qd dandū sit amicis. qd
 famulis. qd restituendū male ablati. qd
 faciēdū p sepultura. qd p ecclā. Sit etiam
 ibi scō impedimētū a medicis qui celant
 diē z horā mortis pmittētes vitā lōgiorē z
 sanitatis restitutionē. Ita q qñqz morit^o
 paup hō insperate z inopinate. etiā sine p
 curatōe sacramētoz. q stulti medici probi
 bēt ne terreat infirm^o. cū nō medicina aie
 dz pcedere medicinā corpālē. Tertio fit i
 pedimētū p vxorē amicos z filios psolan
 tes infirmū etiā q pñiam mētientes. et sic
 miser nō pmitit de pctis suis cogitare. z si
 interdū talis dolet de pctis. nō exq impe
 dit dolore infirmitatis z timore mortis du
 biū fit an sit dolor p culpa vel p infirmita
 te. cum pñie cor sit occupatum dolore et
 anxietate infirmitatis corpālīs. Propter
 hoc dicit **Augustin^o**. Qz talis quē moribus
 vrgit z pctā tenēt. ad veraz vit veniet satis
 factionē. Nec mirz. qñ o ei tūc pōt hō debite
 pñieri cūm circūstātijs pctōz ad plenum
 cū tunc nō possit deliberare z pctā mēorie
 reducere. cū tū deliberatio necessaria ē aū

pñionē. **Iuxta illō**. Recogitabo tibi oēs
 annos meos. **Ysa. xxxviii.** Et ps. Dicit cō
 firebor aduersū me. **Blōsa** **Inno^o**. pñis
 deliberavi apud me. h scz. quod pñiebor.
Quō q deliberabit sufficēter in vna hora
 infirm^o cui vit sufficēter deliberare vna se
 pñiana. Ideo qñbz disponat se an mor
 tem. z expedit pñiaz suam vt secur^o expe
 ter mortē. **Harrat Vincenc^o** in speco nar
 turali de qdaz pisce marino q dicit centipos.
 a multitudine pedū. **Ite** piscis dū bamū
 piscatoz sentit suis visceribus inherere rē
 more mortis imminētis viscera quadam
 sua industria naturali effūdit z bamū cō
 mit. z itez viscera sua resumat. z sic mortē
 euadit. **Sic** nos scntētes visceribus mortem
 imminere de die in diē nō expectem^o horā
 mortis. sz ciciam^o bamū mortis. i. pñiam de
 visceribus nris p pñionē. De bamo isto dī
 citur **Eccl^o. iij.** Sic capiti^o piscis bamo. et
 aues laqueo. sic comprehendunt homines in
 tpe malo. **Ciciam^o** q istū bamū p os. **Iux**
 ta illud ps. **Effundite corā illo corda via.**
 cor lozum z albus p penitentiā resumam^o.
Et tū de primo.

Dixi secundo ^{q si pñierit}
 pedimēta absqz dubio sufficēter moueri po
 terim^o vt eā qnto cit^o faciam^o z pagamus.
Sūt aut quatuor impedimēta pñie. scilz
 pudor. palandi. timor. recidimandi. ardoz
 delectandi. torpor. prestolandi. **Primo** igi
 tur volēti penitere obicit se pudor. palandi
 quo homo pñidat. alteri fūclare illud qd
 solū notū est deo et angelo ac demonibus
Iste pudor pñis est armiger quē dyabol
 lus mittit q volentem salubriter penitere
Un quidā scītūs vidit dyabolū inter peni
 tētes incedere z faciētes eos erubescere in
 ecclā dū se ad pñionē prepararēt. q adiu
 rarus a scō. z interrogar^o qd inter peniten
 tes faceret. **Rōdit.** Reddo qd abstuli. **Ue**
 recū diā eis abstuli qñ peccauerūt. z modo
 eam restituo ne possint pñieri. **Sicut** em̄
 lupus ouem p guttur accipit et nō p pedē.
 et vulpis gallinā. ita dyabolus hominem
 semp p verecūdiam strāgular. **Unde** **Aug**
 gustinus super **Psalmistam**. **O** homo qd
 times confiteri. **Illud** quod per confessio
 nem scio. minus scio q illud quod nescio.
Cur confiteri erubescis peccata tua a pctā

¶ Unica tertia post trinitatis

tori homini re. **S**ecundum impedimentum est timor satisfaciendi et recidivandi. **T**imet enim homo onus penitentiae assumere ne succubatur sub eo. **F**ingit enim se debile vel infirmum ad satisfaciendum pro peccatis. **N**arrat Ambrosius in Exameron de opibus sexte diei. **Q**uod Elephas est tante fortitudinis quod sufficit currum ligneam cum multis armatis portare. tante audacia quod nullo clipeorum retardat obiectu. nec aliqua militum constipatione terretur. mirabiliter tamen timet murum. **S**ic est de multis. quod ad opera mundi pro lucro vel negotio seculi inveniunt fortissimi. ieiunant. vigilant. transiunt maria. fatigantur infatigabiles. sed ad faciendam viam modicam penitentiam pro peccatis suis timent. **P**salmista. **T**repidaverunt timore vbi non erat timor. **A**lij vero timentes recidivum peccati eiusdem nolunt penitere. **D**icit enim dyabolus in corde iporum. **A**d quid vis penitentiam agere cum non possis continere perpetuo a tali peccato. sed forte cras iterum peccabis simile. melius ergo dimittas adhuc ne inutiliter agas penitentiam. **S**ed hec fatuus est iste sic cogitans. quia scriptum est **S**epties in die cadet iustus. et totiens resurgit. et dominus dedit Petro potestatem et suis successoribus. non solum septies in die sed septuagies septies. **M**atthaei. **xviii.** **T**ertium impedimentum est ardor delectandi qui dicitur homini. **R**ecollige delectationem prohibitam in tali facto. et videbis quod sine ea non poteris ducere vitam tuam. nec digne penitere stante tali affectione. et ideo expectes donec in te cessabit talis affectio et delectatio. **S**ed iste miser fatuus est. cum non per additionem lignorum sed per subtractionem ignis sit extinguendus. ita et delectationes tales non per morosam in eis stationem sed per asperam penitentiam et subtractionem occasionum inducentium ad eas sunt extinguende. **I**uxta illud **Alani.** **S**ubtrahere ligna foci si vis extinguere flammam. **S**ic carnis vitia. ocia vina dapes. **Q**uartum impedimentum penitentiae est torpor prestolandi qui oritur ex duplici presumptione. scilicet ex presumptione prolixae vite et veniae finalis divinitus concedende. **I**sti enim fingunt sibi annos multos vite eorum. sicut ille divites qui dixit anime suae. **A**nima mea habes multa bona reposita in annos plurimos. **S**ed audiuit. **S**tulte hac nocte mo-

rieris. **D**icit etiam tales. **D**eus est picius et multum misericors. quacumque hora ingemuerit omnium iniquitatum mearum non recordabitur. **E**zech. **xviii.** **S**ed nescit miser quod etiam est iustus qui et si veniam promiserit. diem tamen crastinum non promittit. **E**t ita paratus est quotidie punire peccata. **P**ropter quod **Eccl.** **hnto dr.** **R**etardes converti ad dominum. et ne differas de die in diem. subito enim veniet ira illius. et in tempore vindictae disperdet te. **S**ed unde puenit ista dilatio seu procrastinatio in homine. **R**espondeo quod et h. quia peccator habet oculum converti ad leetiam et prospera. cum tamen potius debet habere ad tristitia. **U**nde dicit **Sophonie. ii.** **Q**uod dominus non ingreditur in domum vbi est habitatio onocrotali et hericij. et vbi est vox cantantis in fenestra et coruus in supraluminari. **P**er que designatur status peccatoris qui sicut onocrotalus crocitat. et sicut coruus procrastinat. et sicut erinacius inter poma voluit. **S**ed isti decipiuntur per vocem coruinam. longam vitam promittentem. quia et dominus licet promiserit peccatoribus tempore **Noe** centum viginti annos ad agendum penitentiam. tamen illud tempus abbreviavit et diluvio omnes consumpsit. **U**nde dicit. **N**on permanebit spiritus meus in homine centum viginti annos. scilicet quos promisi eis pro agenda penitentia sed cito eos delebo. **D**icit etiam **Eccl. xxi.** **P**romissio nequissima multos decipit et perdit. **N**otanter dicit. nequissima. **N**am promissio nequam est. quia usurpat sibi de futuro tempore diffinitionem quam dominus solum sibi reservavit. **V**t dicit **Actuum primo.** **N**on est vestrum nosse tempora etc. **S**ed nequior est qui presumit ad hoc quod deus sibi dabit adhuc ulterius et divitius tempus ad peccandum. **S**ed nequissimus qui non solum non dolet de hoc quod inutiliter expendit tempus. sed adhuc disponit in animo in contumeliam sui creatoris expendere residuitatem temporis.

Dixi tertio **¶** **Q**uod si consideremus penitentiam emolumentum. **T**alia. id est utilitates absque dubio sufficerent moveri poterimus ut ea quanto citius faciamus. **U**bi notandum quod pro penitentia christi nobis reconciliamur. animas reformamus. demones consumamus. et angelos letificamus. **P**ropter penitentiam christi nobis reconciliamur. **P**ict. **xviii.** **S**i penitentiam

egerit gens ista a malo suo quod locutus
sum aduersus eam agam et ego penitentiam
super malo quod cogitavi ut facerem ei. Ecce mi-
rabilis modus recalcitrationis tanti domi-
ni qui vult quasi ad partem indicari cum ho-
mine seruo suo. Unde ad modum hominis
loquitur de seipso. si homo vult penitere et
ipse vult penitere. hoc est ad modum penitentis
se habere. Sic et nobiles temporales pulchrum
vindictae genus putauerunt ignoscere et
notis et penitentibus concedere veniam pro reatu.
Sicut dicit Petrus de vineis in quodam epistola.
Secundo per penitentiam nos reformamus.
Sic enim docet Boetius de solatione philosophiae. homo
sine varia vicia quibus indulget in naturam bestiam
transformatur. sicut inquit in lingua com-
parat canem. Insidiator callidus vulpi. Ac-
cidiosus asino. et sic de alijs. Ratio habet est. quia
homo est sicut cera mollis. Cera enim calefacta
et mollicata recipit effigiem illius rei cui ap-
plicat. Unde si applicet sigillo cui impressa est fi-
gura leonis induet cera effigiem leonis. et si
applicet sigillo cui insculpta est forma lupi
vel vulpis cera simile induit formam. Isto
modo anima nostra induit effigiem rei quibus se appli-
cat per amorem et in illa se transformat. Unde
Dugos de arra aie dicit. Ea est vis amoris
ut tale necesse est esse quod est illud quod amat.
et cui per affectum coniungitur in ipsius similitudi-
nem dilectionis societate transformetur.
De hoc patet figura Dani. iij. de Habucho
donosor. quod propter culpam suam ab hominibus
eiecit et fenestram ut bos comedit. sed postea re-
cupavit penitentem quod amisit. Tertium emolli-
mentum penitentiae est quod per eam demones profur-
ant. vebementer enim profundunt quoniam eorum perdimus
pro filium. quoniam eorum euadimus carcerem. et a suis prin-
cipibus grauius affligunt. sicut custos carce-
ris per euasione latronum puniunt. Valde ergo
agitant inuidiam quoniam videtur nos eis prius si-
miles deformatos per peccatum. itaque per sacramen-
tum penitentiae restitutos. quod nullo modo eis concedit
Unde de hominibus singulariter dicit Petrus
ij. per. iij. Non tardat dominus promissionem sed pa-
cietur agere propter nos nolens aliquis perire sed ad
penitentiam reuertit. Penitentemini igitur et conuer-
timini ut deleatur peccatum vestrum. Actum. iij. Quar-
to per penitentiam angelos letificamus. Unde dicit
Baudiuus est angelis dei super vno peccatore
penitentem agente. Legit. iij. Reg. vij. quod Salo-
mon fecit in praedicatorio templo angelos. de
quibus ibi quatuor legitur. Fuerunt enim ille quatuor

gines de lignis oliuarum. sedo habebant alas
extensas tertio habebant pedes obliques et ere-
ctos quasi ad ambulandum paratos. quar-
to pueris vultibus mutuo se respiciebant.
Primo fuerunt isti angeli Salomonis de
lignis oliuarum. antequam fuerunt ferrei propter
compassionem et duriciam. quod homo non compassio-
nabatur. tunc autem de lignis oliuarum quia miser-
cordes et pie. Prius habebant alas demul-
sas quasi inuite et cum difficultate ad homines
veniebant. sed modo ad nos cito veniunt. et
ideo alas extensas habent. olim laudabant
deum solum. sed modo in laudando homines se al-
sociant. Olim naturam nostram quoniam infirmam
despiciebant. modo videntes ipsam in tempore calca-
tam. in stupore et admiratione perstrunt. vultu
se mutuo dicunt respicere. quod de nature in
nouatione spiritualiter admirent. Haudent
ergo angeli de penitentia hominum. quia per eam
innouatur natura destructa. Et nota quod dicit
Super vno peccatore penitentem agente non di-
cit penitentiam cogitare. quod est penitentia per se
tunc. nec dicit penitentiam docente. et non faciente.
que penitentia est puerorum praedicatorum. Haec dicit
penitentiam ostendere. que est penitentia hypocrita-
rum et simulatorum. Sed dicit penitentiam agente.
que penitentia est deuotorum. **P**
Pro quo lacus sciendum quod penitentia conuertit
si peccatoris letificat dominum angelos et
ceteras creaturas. Primum quidem letificat
deum. Dicit enim Isidorus li. ij. de summo bono
ca. xv. Amplius letatur deus de aia desperata
et aliquando pueris quod de ea quod nunquam extirpata
Sic de perditione filio. de cuius regressu ma-
gnus fit gaudium. Nam copiosius fit gaudium
um de eo quod a periculo liberatur quod de eo qui
nunquam nouit periculum. Quanto enim magis per-
ditur contristatur. tanto magis si fuerit inuenta
letificatur. sicut in euangelio presentis pastor ex-
ultat quod perdidit ouem. et inuenta in humeris
suis portat. Et Gregorius in omni dicit. Per
de peccatoribus conuersis quod de centum illa-
tibus iustis in celo gaudium fit. quia plerumque
his qui nullis se oppressos peccatorum mol-
ibus sciunt. stant quidem in via iusticie. sed
tamen ad celestem patriam antea non ambulauerunt.
Et plerumque pigri remanent ad exercitum.
Da bona precipua. quia securi sibi sunt. quod
nulla commiserunt mala grauiora. Et con-
tra vero. non nunquam his qui se aliqua illu-
cita egisse meminerint. et ipso suo dolore
compuncti ad amorem dei inardescunt.

Donica tertia post trinitatis

Et quia a deo errasse se considerant damna
precedentia lucris sequentibus recopen-
sant. Fit igitur maius gaudium in celo. quia
et dicit in prelio plus illi militi diligit qui
post fugam reuersus hostem fortius premit
quam cum qui nunquam terga prebuit et nunquam
quid fortiter fecit. Sic agricola amplius
terram illam diligit que post spinas vberes
fruges profert quam eam que nunquam spinas
proculit et nunquam fertilem messem dedit.
Dec Gregorius. **S**ed diceres. Hoc est
mirabile quod deus plus diligit penitentem
quam innocentem. cum tamen ceteris paribus
innocentes deberent plus diligi propter
innocentie dignitatem. ad quam non pos-
sunt penitentes peruenire. Ad quod re-
spondeo secundum Thomam super tertio Sen-
tentiarum distinctio. xxxij. Quod penitentes et in-
nocentes se habent ut excedentia et excelsa.
Nam siue aliqui sint penitentes siue in-
nocentes. illi simpliciter sunt meliores et
magis dilecti qui plus habent de gratia.
tamen ceteris paribus innocentes plus di-
liguntur propter dignitatem innocentie.
ut dicitur est. Dicitur tamen deus plus gau-
dere de penitente. quia licet equalis sit do-
num penitentis et innocentis consideratur
in se tamen per comparationem ad innocen-
tem maius est donum in vno quam in alio. Si-
cut quanto plus homo indiget tanto be-
neficii sibi collatum amplius reputat. De
ergo dicitur plus gaudere de penitente. quia
interdum cauciores et humiliores et feru-
entiores redduntur penitentes post casum.
Unde Ambrosius in omelia prima libro. i.
Fidelior factus est Petrus postquam fidem
se perdidisse desleuit atque ideo maiorem gra-
tiam reperit quam amisit. Ponuntur verba
l. distinctio. Fidelior. Et Beda super Hecdrum.
Quod multis in aliqua flagitia cecidisse pro-
fuit dum post casum penitendo erecti vigi-
lantius domino seruire ceperunt. Pinc-
tiam Gregorius in pastorali capitulo. l. dicit.
Sepe nonnulli ad dominum post carnis pec-
cata redeuntes tanto ardentius se in bo-
nis operibus exhibent quanto damnabi-
liores se de malis vident. Sepe quidem
in carnis integritate perdurantes cum mi-
nus in se respiciunt quod desleant. plene
sibi innocentiam sufficere putant. atque ad ser-
uorem spiritus nullis se ardoris stimulis
inflamant. Et sic plerumque diuino amore

ardens vita plus post culpam. quam securita-
te torpens innocentia. Unde voce redem-
ptoris dicit. Remittunt sibi peccata multa
quonia dilexit multum. Dec Gregorius.
Et his omnibus patet quod homo post lapsum
frequenter surgit in maiori charitate. Si-
cut patet de Petro et Maria magdalena.
Secundo peccator conuersus letificat ange-
los. Sicut enim demonibus est magnum tor-
mentum et interminabile supplicium bonitas
hominis eo quod non latet demones. Unde om-
nibus modis elaborant sanctorum incremen-
tum impedire. quia donec eorum vitium si-
nis eis associetur non includunt. sed habent
potestatem temptandi electos. Ita conuerso
angelis est magnum gaudium. quia illis se ami-
cum facit. ut dicit Anselmus in libro de si-
militudinibus. capitulo. xxxvj. Gaudet ergo
angeli omnes. sed specialiter gaudet ange-
lus ille qui homini penitenti deputatus est
ad custodiam. Nam secundum magistrum Sententia-
rum libro. ij. distinctio. xij. capitulo. i. Unicuique ho-
mini assignati sunt duo angeli. scilicet bonus
et malus. Quod intelligendum est in exitu
hominis de utero materno secundum Thomam
in prima parte. questione. ceterima. cxxij. articulo. v.
Bonus autem datus ad custodiam. malus ad ex-
ercitium. Licet ergo omnes angeli gaudeant
de salute hominis. specialiter tamen ille qui est
deputatus ad custodiam qui horat ad bo-
num. Et similiter malus letatur inter omnes
magis de damnatione impellens ad ma-
lum. Quia igitur bonus videt tam glorio-
sum fructum sue custodie in homine penitente.
ideo specialiter gaudet. Sicut medicus
specialiter gaudet quando videt hominem
sanitati restitutum per eius curam. Om-
nes tamen alij angeli gaudent. quia vident ex
peccatoribus conuersis quoniam adimpleri suum
numerum. Et etiam quia videtur ad laudandum deum
tale se habere prosperum. Tertio peccator conuer-
sus letificat alias creaturas. Sic enim dicit
Anselmus in libro de similitudinibus. capitulo. xxxvj.
Bonitas hominis penitentis non solum an-
gelis sed omnibus creaturis est utilis. Nam
primo hominibus est utilis quoniam etiam quod ex vi-
te merito ad eternam beatitudinem peruenit
numerus electorum incrementum accipit. quoniam
amplius creuerit. tanto minus eterna re-
tributio expectanda erit. Nam cum numerus
sanctorum completus fuerit. retributio iustorum
more accipienda erit. tunc quidem in corporibus

Et dicitur Augustinus

7° l. c. Al. no. dicitur

quā iam habet in antio. Bonis etiā q̄ cū deo sunt est vtilis. qz eoz nūez sua penitētia auget. Et illis q̄ sunt in patria vel q̄ futuri sunt pdest. qz locū in illo cetū bonozū implēt. q̄ nullo modo in sine vacuō p̄ esse. Valis etiā vtilis est. qz eoz maliciā excludit exēplo sue bonitatis. Soli et lune vtilis ceterisqz creaturis. qz in p̄sumatiōe istorū cōmutabunt in melius quicquid est omnium creaturarū. Sol em̄ sicut propheta dicit. septupliciter lucebit. sicut lux sex dieruz. et luna sicut sol. Alie creature licet sint pulcre mutabunt in melius. cum eas mutabit deus in meliōre statu. exinde nō cōmutandū. Hoc est quod dicit apostolus Romanoz. viij. Scimus quia om̄is creatura ingemiscit et parturit vsqz adhuc. Sz et nos ipsi primicias habentes spiritus intra nos gemimus ad optationē filioz dei expectantes. scz redemptionē corpōis nostri quādo fiet corp⁹ nostrū immortale. Quasi diceret. q̄ om̄is creatura mortalis expectat glorificationē hoīs in corp⁹ et aia quod non prius fiet nisi post diem iudicij. Et quia hoc fiet maxime per penitentiam per quā appropinquat regnū celoz. Ideo hō penitēs lenificat om̄es creaturas. Nos igitur tam p̄pter nostri conditoris et superiorū angelozū necnon omnium creaturarū gaudiū et nostrum cōmodū ad penitentiam p̄peremus. quatin⁹ per eā grām acquirētes tandē gloriā consequamur. Ad quaz nos perducere dignet̄ pater et filius et spirit⁹ sanctus Amen.

Dñica quarta post trinitatis. I

Sermo. XC

Erote misericordies sic et p̄ vester misericors est. Luce. vi. Sic dicit Ambro. sup eplaz. j. ad Thimo. iij. cap. tractans illud. Pietas ad om̄ia valet. Omnis sūma christiane discipline in misericordia et pietate consistit. nec immerito. Nam pro om̄i statu suo hō semp̄ indiget misericōdia diuina. Et ideo sp̄ deberet exercere misericōdiam. Sunt aut̄ tres status hoīs scz in mundo. q̄ntuz ad progressum. In extremo. quantum ad egressum. In iudicio quantum ad successum. Et in quolibet istorū statū indiget misericōdia. p̄pter qd̄ quilibet nostrz multum

debet esse misericors. quia misericōdia dei cōsequi nō p̄t nisi p̄ misericōdia p̄ se meritū factā et primis exhibitā. De misericōdia in mūdo q̄ntū ad p̄gressum p̄t p̄ illud. Prover. iij. vbi d̄r. Misericōdia et veritas non rederant. et inuenies gratiā coram deo et hoīb⁹. Cū misericordes hoies licet in hac vita multas habeant temptationes tamē ab eis liberantur per misericōdia. Iuxta illud Ambro. vbi supra. Misericors et si lubricum carnis patitur. vapulabit quidem. non tamen finaliter peribit. De misericōdia quantum est necessaria in extremo d̄r. Thobias. iij. Fiducia magna erit coraz summo deo. Et premittit. Quomodo potes ita esto misericors. Unde Hieronim⁹ in epistola ad Nepocianum. Non memini me mala morte mortuū qui libenter operā misericōdie exercuit. habent em̄ multos intercessores. et impossibile est multozū preces non exaudiri. De misericōdia quantum est necessaria in iudicio d̄r. Iacob. ij. Iudiciū sine misericōdia fiet ei qui denegat misericōdia patienti. Cū igitur hō in iudicio get misericōdia. merito debet esse misericors vt misericōdia consequat. Ad quam ipm̄ multa inducunt. Et p̄mo ad misericōdia natura inducit. patet qz om̄ia mēbra se diligunt. nutriunt. seruiūt. adiuvant se. custodiunt se. protegunt se. Itē om̄is creatura suo modo impedit misericōdia. terra suffrenat. aqua potat ignis cōsumit et calet. cit. et sic de alijs. Secūdo inducit scriptura. Math. vij. Omnia quecūqz vultis vt faciant hoies vobis. et. Mich. vi. Iudicabo tibi homo. Math. ix. Misericōdia volo. Tertio exempla de Cornelio Act. x. de Eustachio. Itē exemplū xpi de adultera. Iohānis. xij. Item Job. Thobias. Martinus. Itē etiam in gentilibus inuenitur. sicut in Antiocho. qui audita morte Onie pontificis fleuit. ij. Nachabeorum quarto. Itē Samaritanus misericōdia motus Luce. x. Itē a brutis. Nam leo hōmini secenti corā eo parcat. Unde poeta. Parcere prostratis. et. Itē lupa puerū cōpositum a matre non deuorat. sed lactat. Item Crocodilus postquā hominē occiderit sup eum plorat. Inuenti sunt equi post mortē dominoz non sumpsisse cibuz. Similiter canes p̄ dñis bellauerūt. Itē Rome canis fuit qui cū domino carceram